

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

ראשונים שלא היה פלפלין. הקשה הר"ם שמעון א"כ מהאי טעמא נמי פלפלין חייבין במעשר ואם כן מטמאין טומאת אוכלין דהא זהא תליא כדאמר צפ"ל דא סימן (ג' דף נ"ג) והתם בגמרא חייבין מטמאין טומאת אוכלין

דגנונייטא. בחזיון שגדל בגינה דכולי עלמא אכלי להו: כשות גדל כהיזמי ואין לו שורש בקרקע אלא מהיזמי למה: **כשום גמר פרי** ונקרא פרי: **דקטלי להיומא**. שקולצין היזמי ומיימא כשותא אלמא אי לא ינקא מארעא לא רביא: **קור**. דבר רך הנוסף על הדקל בכל שנה וקודם שיגיעו ימות הגשמים ויתקשה ויעשה עץ קרי ליה קור וטוב למאכל הוא: **ניקח בכסף מעשר**. דפרי מפרי וגדולי קרקע הוא: **ואינו מטמא טומאת אוכלין**. ואפילו חישב עליו להאכילו דלאו אוכל הוא: **קור** הרי הוא **דעץ** כו'. לקמן פריך היינו ת"ק: **אלא שפטורוס מן המעשר**. דלא נגמרה מלאכתו ולתנא קמא חייבות לכל מיני פירות וניהו ומדקמי מטמאות טומאת אוכלים אלמא אוכל וניהו: **הסס**. דקמתי מטמאות: **דנימחני**. דקלים זכרים שעושין כפניות ואינם נעשים תמרים לעולם וכפניות הוא גמר פירן ולוקטים אותן בניסן והנהו אוכלא וניהו וחי קאמר רב דקלים נקיבות שפניות שלהן נעשים תמרים הלכך אכתי לא גמר פרי הוא: **לא הוזכרו**

ברדגנונייתא זרע גרגיר למאי חזי א"ר יוחנן שכן ראשונים שלא היה להן פלפלין שוחקין אותו ומטבילין בו את הצלי ה' ר' זירא כי הוה חליש מגרסיה הוה אויל ויתיב אפיתחא דרב יהודה בר אמי אמר כי נפקי ועיילי רבנן איקום מקמיהו ואקבל בהו אגרא נפק אתא ינוקא דבי רב א"ל מאי אגומך רבך א"ל כשות בורא פרי האדמה חזיו שהכל נהיה בדברו אמר ליה אדרבה איפכא מיסתברא האי מארעא קא מרבי והאי מאוריא קא מרבי והלכתא כינוקא דבי רב מ"ט האי גמר פירי והאי לאו גמר פירי ומאי דקאמרת האי מארעא קא רבי והאי מאוריא קא רבי לא היא כשות נמו מארעא קא רבי דהא קא חזינן דקטלינן לה להיזמתא ומיימא ה' כשותא ובכפניות אין מערבין והתניא ח' קור ניקח בכסף מעשר ו ואין מטמא טומאת אוכלין וכפניות נקחות בכסף מעשר ומטמאות טומאת אוכלים רבי יהודה אומר ח' קור הרי הוא כעץ לכל דבריו אלא שניקה בכסף מעשר וכפניות הרי הן כפרי לכל דבריהם אלא ח' שפטורות מן המעשר התם בדניסתני אי הכי כהא לימא רבי יהודה פטורות מן המעשר ח' והתניא אמר רבי יהודה לא הוזכרו פגי ביתוניי אלא לענין מעשר בלבד פגי ביתוניי ואהיני דטובינא חייבין במעשר אלא לעולם לאו בניסתני ולענין טומאת אוכלין שאני דאמר רבי יוחנן הואיל וראוי למתקן ע"י האור הכא נמי הואיל ויכול למתקן ע"י האור והיבא אתמור דרבי יוחנן אהא ח' דתניא שקדים המרים קטנים חייבין גודלים פטורין רבי מתוקים גודלים חייבין קטנים פטורין רבי שמעון ברבי יוסי אומר משום אביו זה וזה לפטור ואמרי לה זה וזה לחיוב א"ר אילעא ח' הורה רבי חנינא בציפורי כדברי האומר זה וזה לפטור ולמאן דאמר זה וזה לחיוב למאי חזי א"ר יוחנן הואיל וראוי למתקן ע"י האור אמר רבי יהודה אומר קור הרי הוא כעץ לכל דבריו אלא שניקה בכסף מעשר היינו תנא קמא אמר אבוי שלקו ומתקין לה רבא מי איבא למאן דאמר שלקו ומתקין לה העור והשיליא אין מטמאין טומאת אוכלין עור ששלקו ושיליא שחישב עליה מטמאין טומאת אוכלין אלא רבא איבא בניייהו ברכה דאתמר ח' קור רב יהודה אמר בורא פרי האדמה ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו רב יהודה אמר בורא פרי האדמה אוכלא הוא ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו כיון ששופו להקשות לא מברכינן עילייה בורא פרי האדמה א"ל שמואל לרב יהודה שינא בוותיק מסתברא דהא ח' צנון ששופו להקשות ומברכינן עליה בורא פרי האדמה ולא היא צנון נטעי אינשי אדעתא דפוגלא דיקלא לא נטעי אינשי אדעתא דקורא ואע"ג דקלסיה שמואל לרב יהודה ח' הלכתא כוותיה דשמואל: גופא אמר רבי יהודה אמר רב כשות וחזיו מערבין בהו ומברכינן עליהו בורא פרי האדמה כשות כדאמר רבי יחיאל כמלא היד' הכא נמי כמלא היד חזיו בכמה אמר רבה בר טובייה בר יצחק אמר רב כמלא אוזילתא דאיברי אמר רב חלקיה בר טובייה מערבין ח' בקליא בקליא ס"ד אלא בירקא דקליא וכמה אמר רבי יחיאל כמלא היד רבי ירמיה נפק לקורייתא בעו מיניה מהו לערב בפולין לחין לא הוה ברייה כי אתא לבי מדרשא אמרו ליה הכי אמר רבי ינאי ח' מערבין בפולין לחין וכמה אמר רב יחיאל כמלא היד אמר רב המנונא ח' מערבין בתרדין חיין איני והאמר רב חסדא סילקא חייתא גברא חייתא

דב' א טושיע א"ח ס"ח ט"ד ספיקא ח' כה ב מיי פ"ח מהל' מעשר ט"ז ט"ח כב ג מיי פ"ח מהל' טומאת אוכלין הלכה ט"י: כג ד מיי ט"ז הלכה י"ג: כד ד מיי פ"ב מהלכות מעשר הלכה ט"ז: כה ו מיי פ"ח ט"ז מעשר הלכה ט"י ופ"ב הלכה ט"ז סג שעין קלה ש"ש ר"ד סימן ט"ז סג ט"ז סעף ע"ד): כו ז מיי פ"ב מהלכות טומאת אוכלין הל' טו סג טעין קלי: כז ח טושיע א"ח ס"ח ט"ג סעף ט"ז: כח ט מיי פ"ח מהל' נדרות הלכה ו סג טעין ח טושיע א"ח ס"ח ט"ד טעין ט"ז: כט י מיי פ"ח מהל' עירובין הלכה י"א סג טעין זכרנין א': ל כ ל מיי וסג טעין טושיע א"ח ס"ח ט"ז סעף ז':

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומיימא כשותא וי"ב ומיימא לשון מיתה כלומר יבש הכשות. ערוך ערך כשות: (ב) שם אמר ר' אלעא אמר ר' יהודה היתה ר' מניא: (ג) ה"י ד"ה לא הזכירו וכו' צפ"ל מקום. י"ב דף נ"ג ע"א: (ד) ד"ה וטינו וכו' דלא אמר ר"י:

לענין רש"י

פרי"ט. מתוך. ודייל [בבבליול"א]. אגודה עטבים. פיישלי"ש (בס"א). שטוביות.

מוסף רש"י

ואהייני. תמרים, דטוביבא. מקום. ואותן פנים ואותן תמרים לעולם קטנים (פסחים נ"ג). קטנים חייבין. מעשרה, ערכין לאוכלן בקטנים קודם שיהו מרים (תולין כ"ג). מתוקים גדולים חייבין. שנמנר פירים, קטנים פטורין. שאין לך חילתן ק' (שם). מטמאין טומאת אוכלין. דק"ל דמתשבה משיהא אוכלא כל מיד דמתי למיילא ושע"ג דלא אוריתא (תולין קכ"א). צנון שטופו להקשות. ט"ז אינו מושבו נעמו הוא ממקשה עץ (ברכות ל"ו). לאכלא כשהוא רך ושמו פוגלא (שם).

רבינו חננאל

דאכל שריא אוכלא וברך עליה בורא פרי האדמה. ושמואל אמר כיון שסופו להקשות לאו אוכלא. והלכתא כשמואל דדיקלא אדעתא דקורא לא נטעי אינשי אבל צלף דאיבא אינשי דנטעי לשתא, תנן על מיני נצפה על העלין ועל המתות אומר בורא פרי האדמה, ועל האבינות ועל הקפריסין אומר בורא פרי העץ. אמר רב ששת כשות וחזיו מערבין בהן ומברכינן עליהן בורא פרי האדמה. ואוקומנא בדגנונייתא. ואמרי כשות בכמה. פי כמה שיעורים

קור ניקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלים.

הא חזקיהו דגנונייתא: **קור** ניקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלים. תימא דצפ"ל דא סימן (ג' דף נ"ג): פריך גבי קושט וחיימוס וראשי ששמים אי נקחין בכסף מעשר ליטמאו טומאת אוכלין ומסיק דגמנו וגמרו שאין נקחין בכסף מעשר ואין מטמאין טומאת אוכלין והכא קמי דקור ניקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלין ו"ל ודאי תסא אי חזי לאכילה הו אוכל וספיר קיינן ציה מכל האוכל אשר יאכל אבל הכא קור לא מיקרי אוכל כיון דסופו להקשות ולא נטעי דיקלא אדעתא דקורא ומכל מקום ניקח בכסף מעשר דהשתא הוה רך והוה פרי מפרי אע"ג דלא הוה אוכל: **הוא"ל** וראוי למתקן ע"י האור. וקור אף על גב דחזי ע"י שליקה וטיגון לא מטמא טומאת אוכלין משום דהוה כעץ נעץ נעלמא אלא דחזי ע"י שליקה כמו עור דכסמון אבל הכא דקל יוכל למתקן חשיד אוכל ואף קודם מיעוק מנמנא טומאת אוכלין: **זה** וזה פשור ואמרי לה זה וזה לחיוב. אמרי גדולים קטנים קאי אבל אין לפרש דקאי לקטנים מרים ומתוקים דכסוף פ"ק דחולין (דף כ"ה): גרסינן ברוב ספרים ולמ"ד זה וזה לחיוב גדולים למאי חזו:

איבא בניייהו ברכה.

דלענין זככה מיקרי פרי מכל מקום לא חשיד לטמא טומאת אוכלין: מלי

אביי שלקו ומתקין לה רבא מי איבא למאן דאמר שלקו ושיליא אין מטמאין טומאת אוכלין עור ששלקו ושיליא שחישב עליה מטמאין טומאת אוכלין רבא איבא בניייהו ברכה דאתמר ח' קור רב יהודה אמר בורא פרי האדמה ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו רב יהודה אמר בורא פרי האדמה אוכלא הוא ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו כיון ששופו להקשות לא מברכינן עילייה בורא פרי האדמה א"ל שמואל לרב יהודה שינא בוותיק מסתברא דהא ח' צנון ששופו להקשות ומברכינן עליה בורא פרי האדמה ולא היא צנון נטעי אינשי אדעתא דפוגלא דיקלא לא נטעי אינשי אדעתא דקורא ואע"ג דקלסיה שמואל לרב יהודה ח' הלכתא כוותיה דשמואל: גופא אמר רבי יהודה אמר רב כשות וחזיו מערבין בהו ומברכינן עליהו בורא פרי האדמה כשות כדאמר רבי יחיאל כמלא היד' הכא נמי כמלא היד חזיו בכמה אמר רבה בר טובייה בר יצחק אמר רב כמלא אוזילתא דאיברי אמר רב חלקיה בר טובייה מערבין ח' בקליא בקליא ס"ד אלא בירקא דקליא וכמה אמר רבי יחיאל כמלא היד רבי ירמיה נפק לקורייתא בעו מיניה מהו לערב בפולין לחין לא הוה ברייה כי אתא לבי מדרשא אמרו ליה הכי אמר רבי ינאי ח' מערבין בפולין לחין וכמה אמר רב יחיאל כמלא היד אמר רב המנונא ח' מערבין בתרדין חיין איני והאמר רב חסדא סילקא חייתא גברא חייתא

בעירוב. ופשטינן כדאמר רב יחיאל בפולין לחין מלא היד, כשות נמי מלא יד. חזין בכמה. ופשיטנא כמו איזולתא דאיברי. פי' איזורייתא, והן חבילות של חמץ ששוקרין אותן האכירים, הם עוברי האדמה. מערבין בירקא דקיליא. כי יש ירקות ששורפין אותן ומערבין אפרן בבורת שמעברין הכתם, ונקרא ירקא דקיליא. כדכתוב אשר קלם מלך בבל באש. ואילו היקוות ירקות שדה הנאכלין הן, ולפיכך אמר מערבין בהן. ומלא היד. וכן פולין לחין. אמר רב יחיאל מלא היד. אמר רב המנונא מערבין בתרדין חיין, איני והא אמרינן סילקא חייתא קטיל גברי חייתא.

וכר' יוחנן דאמר בשחוטת חולין פרק ראשון בקשדים המרים הואיל ויכול לתקן על ידי האור. והא דאמר ר' יוחנן 'יהוד' קור דהוא אגומר הרי הוא כעץ לכל דבריו, היינו תנא קמא דאמר אין מטמא אוכל. ואתא אבוי לפרק שלקו וטינונא איבא בניייהו. דר' יהוד' סבר אפילו שלקו וטינונא אינו מטמא אוכלין, (שאע"פ) שהעור אינו אוכל כיון דהא עץ הוא. ותנא קמא סבר כיון דטינונא מיטמא. [ן]היה רבא רבא פריקא מדתניא עור ששלקו ושיליא שחישב עליה מטמא טומאת אוכלין, אע"פ שהעור אינו אוכל כיון ששלקו נעשה אוכל. אמר רבה ברכה איבא בניייהו. ר' יהוד' סבר כיון